Matematyczne aspekty wyborów

Na podstawie wykładu Krzysztofa Ciesielskiego

Skrypt autorstwa

Arkadiusza Dąbala

Wersja z dnia: 2024-11-15

Contents

1	Preliminaria	2
	1.1 Jak wyglądają aktualnie wybory?	2
	1.2 Prawo Ciesielskiego	
2	Treść właściwa	5
	2.1 Metody głosowania (system wyborczy)	5
	2.1.1 Metoda zwyciężcy	5
	2.1.2 MZU - Metoda zakładająca uporządkowanie	9
	2.2 Metoda TAK/NIE	19
	2.3 Metody porządkowe	21
3	Deser	23

1 Preliminaria

1.1 Jak wyglądają aktualnie wybory?

Komentarz

Materiał ten nie ma w żadnym stopniu charakteru politycznego, a wyłącznie charakter matematyczny.

Przykład 1.1 Rozważny poniższe dane, oparte na 6 partiach, 1000 głosach i 6 mandatów do rozdania:

Nazwa	Głosy	: 1	: 2	: 3	: 4	Otrzymane mandaty
Filateliści	380	380	190	127	87	3
Gitarzyści	192	192	96	64		2
Szachiści	180	180	90			1
Piłkarze	96	96	48			1
Lotniarze	90	90				0
Kolejarze	62	62				0

System ten działa w następujący sposób:

- Liczby głosów dzielone są przez kolejne liczby naturalne dodatnie (tak jak w tabeli).
- Wybierane są z tej tabeli 6 największych liczb (wytłuszczony druk).
- Liczba mandatów zależy od liczby wytłuszczonych liczb w wierszu partii.

Przykład 1.2 Rozważmy tę samą tabelę, ale załóżmy, że partia Gitarzyści nie przekroczyła progu 5%.

Nazwa	Głosy	: 1	: 2	: 3	: 4	Otrzymane mandaty
Filateliści	380	380	190	127	87	3
Gitarzyści	192	192	96	64	_	
Szachiści	180	180	90			2
Piłkarze	96	96	48			1
Lotniarze	90	90				1
Kolejarze	62	62				0

Przykład 1.3

Rozważmy następującą tabelę z 5 mandatami do rozdania:

Nazwa	Głosy:1	: 2	: 3	: 4	Mandaty
Rybacy	6000	3000	2000	1500	3
Myśliwi	5700	2850	1900		2
Artyści	1950	975			0

Partia **Rybacy** prowadziła kampanię przeciwko **Myśliwym**, w wyniku czego liczba otrzymanych głosów zmieniła się następująco:

- Partia **Rybacy** zyskała 400 głosów (+400)
- Partia **Myśliwi** straciła 600 głosów (-600)
- Partia **Artyści** zyskała 200 głosów (+200)

Nazwa	Głosy:1	: 2	: 3	: 4	Mandaty
Rybacy	6400	3200	2133		3
Myśliwi	5100	2550	1700		2
Artyści	2150	1075			0

Komentarz

Tym oto sposobem partia Myśliwi stracili jeden mandat na rzecz partii Artyści.

Przykład 1.4

Rozważmy wyniki głosowania dla dwóch partii z 6 mandatami do rozdania.

Nazwa	Głosy:1	: 2	: 3	: 4	: 5	Mandaty
Matematycy	1200	600	400	300	240	5
Politycy	201	101				1

Popatrzmy na głosy bezpośrednio na konkretnych kandydatów z każdej partii:

Nazwa	Głosy
Kwadrat	201
Trójkąt	200
Stożek	200
Walec	200
Suma	200
Iloczyn	199

Nazwa	Głosy
Magister	35
Magistra	34
Urzędnik	33
Urzędas	33
Pani Basia	33
Pan Andrzej	33

Komentarz

Tym oto sposobem mandatu nie otrzymuje **Iloczyn**, mimo że zdobył więcej głosów niż **Magister**.

Przykład 1.5

Rozważmy sytuację, w której państwo jest podzielone na dwa bloki, oba mające po 50% wpływu na wyniki wyborów. Każdy blok ma przyznać po 4 mandaty.

W bloku A znajdowały się dwie partie: PZK (Partia Zwolenników Kawy) i PZH (Partia Zwolenników Herbaty), z których każda otrzymała po 25% głosów w ogólnokrajowym głosowaniu. W bloku B znajdowała się partia PZA (Partia Zwolenników Alkoholu) oraz inne partie, które nie przekroczyły progu 5%. Przedstawmy liczbę uzyskanych głosów w PZA:

Nazwa	Głosy
Żubr	19995
Żubrówka	2
Soplica	2
Pan Tadeusz	1

Komentarz

I tym oto sposobem wygrywają osoby, które dostają 2 lub 1 głos.

1.2 Prawo Ciesielskiego

Rozważmy głosowanie względem 2 partii z 7 mandatami:

	Nazwa	Głosy:1	:3	:5	:7	:9	Mandaty
ľ	Kelnerzy	1050	350	210	150	117	4
	Sportowcy	1008	336	202	144		3

Partia **Sportowcy** postanowiła się rozdzielić na dwie partie i startować osobno:

Nazwa	Głosy:1	:3	:5	:7	:9	Mandaty
Kelnerzy	1050	350	210	150	117	3
Piłkarze	504	168	101			2
Siatkarze	504	168	101			2

Komentarz

Tym oto sposobem partia **Sportowcy** zdobyła większość.

2 Treść właściwa

2.1 Metody głosowania (system wyborczy)

Wprowadźmy kilka oznaczeń, niech:

W - zbiór wszystkich wyborców,

K - zbiór wszystkich kandydatów.

- Ten sam układ głosów (zestaw głosów) daje ten sam wynik (funkcja).
- Każdy układ głosów daje jakiś wynik (może być ∅).

Definicja 2.1 (Model)

Model to układ głosów (z przyporządkowanymi wyborcami).

Definicja 2.2 (Metoda anonimowa)

Metoda jest anonimowa, wtedy i tylko wtedy (w skrócie: \Leftrightarrow), gdy wszyscy wyborcy są traktowani tak samo, $\Leftrightarrow \forall_{x,y \in W}$ zamiana głosów x i y nie zmienia wyniku.

Komentarz

Alternatywnie, metoda nie jest anonimowa $\Leftrightarrow \exists_{x,y \in W}$ takie, że zamiana głosów x i y istotnie zmienia wynik.

Definicja 2.3 (Metoda neutralna)

Metoda jest neutralna, \Leftrightarrow wszyscy kandydaci są traktowani tak samo, \Leftrightarrow $\forall_{x,y\in K}$ zamiana ról x i y nie zmienia wyniku.

Komentarz

Alternatywnie, metoda nie jest neutralna $\Leftrightarrow \exists_{x,y \in K}$ takie, że zamiana ról x i y istotnie zmienia wynik, dokładniej definiując:

jeśli $\exists k_1, k_2 \in K : W_1 = \{w_1, w_2, \dots, w_i\}$ głosowali na k_1 , a $W_2 = \{w_{i+1}, w_{i+2}, \dots, w_j\}$ głosowali na k_2 to jeżeli kandydaci Ci "zamienią się" wyborcami (zbiorami W_1, W_2), to k_1 i k_2 zamienią się wynikami.

Definicja 2.4

Trzy rodzaje metod ze względu na wyniki:

- 1) Metoda zwycięzcy (MZ) wybiera zwycięzcę (zwycięzców),
- 2) Metoda porządkowa (MP) wynik to słaby porządek na zbiorze K,
- 3) Metoda rozdziału (MR) wynik to podział pewnych dóbr między kandydatów.

2.1.1 Metoda zwyciężcy

Definicja 2.5 (Klasyczna metoda zwycięzcy)

Klasyczna metoda zwycięzcy (klasyczna MZ) polega na tym, że każdy wyborca głosuje na dokładnie jednego kandydata. Zbiór

$$\Sigma = \{m : W \to K\}$$

jest zbiorem modeli, gdzie m jest modelem. Klasyczną metodę zwycięzcy możemy opisać funkcją

$$f: \Sigma \to P(K)$$
.

Definicja 2.6 (Semi-klasyczna metoda zwycięzcy)

Semi-klasyczna MZ polega na tym, że każdy wyborca głosuje na co najmniej jednego kandydata:

$$\Sigma = \{ m : W \to P(K) \setminus \emptyset \}.$$

Metodę tę można opisać funkcją

$$f: \Sigma \to P(K)$$
.

Definicja 2.7 (Metoda efektywna)

 $Metoda\ zwycięzcy\ jest\ efektywna \Leftrightarrow zawsze\ wyłania\ przynajmniej\ jednego\ zwycięzcę.$

Przykład 2.1 (Przykłady metod głosowania) Metody klasyczne:

- 1) Dyktatura $\exists p \in W$: wynik jest tożsamy z głosem p.
- 2) Monarchia dany kandydat $k \in K$ wygrywa niezależnie od głosowania.
- 3) Metoda większości wygrywa kandydat (lub kandydaci), który(a) otrzymał(a) najwięcej głosów.
- 4) Metoda bezwzględnej większości wygrywa kandydat $k \in K$, który otrzymał co najmniej $\lfloor \frac{\#W}{2} \rfloor + 1$ głosów.
- 5) Metoda super większości – wygrywa kandydat, który uzyskał co najmnie
jqgłosów, gdzie $q>\frac{\#W}{2}.$
- 6) Metoda status quo *Założenie:* ∃ pewien stan z jednym zwycięzcą. Głosowanie metodą większości (lub super większości):
 - jeśli metoda daje wynik, zwycięża "nowy" kandydat,
 - jeśli metoda nie daje wyniku, zwycięża dotychczasowy kandydat.

Przykład: referendum.

- 7) Metoda większości ważonej $(W = \{a_1, \ldots, a_n\})$, gdzie głos a_i ma wagę $w_i \ge 0$. Wygrywa ten, kto otrzyma ponad $\frac{w_1 + \cdots + w_n}{2}$ punktów.
- 8) Metoda głosowania blokowego $W = W_1 \cup \cdots \cup W_n$, gdzie W_k to zbiór wyborców bloku. W_k podejmuje decyzję większością głosów. W przypadku remisu wybierają zwycięzcę w W_k . Głos z W_k ma wagę i_k . Wygrywa kandydat z największą liczbą punktów.

Metody semi-klasyczne:

- 9) Metoda n-głosów każdy wyborca głosuje na n kandydatów, a zwycięża ten, kto uzyska najwięcej głosów.
- 10) Szeroka metoda n-głosów każdy głosuje na n kandydatów, ale mamy n zwyciężców (lub więcej w przypadku remisu na ostatnim "wygrywającym" miejscu)

Metoda ani klasyczna, ani semi-klasyczna:

11) Metoda punktowa – każdy wyborca $w \in W$ ma do rozdysponowania p punktów ($p \in \mathbb{N}$) między kandydatów. Zwycięża kandydat z największą liczbą punktów.

Definicja 2.8 (Metoda decyzyjna)

 $Metoda\ zwycięzcy\ jest\ decyzyjna \Leftrightarrow w\ każdym\ modelu\ wyłania\ dokładnie\ jednego\ zwycięzcę.$

Definicja 2.9 (Metoda prawie decyzyjna)

Metoda zwycięzcy jest prawie decyzyjna \Leftrightarrow w każdym modelu wyłania co najwyżej jednego zwycięzcę. Sytuacja, w której nie ma zwycięzcy, zachodzi wtedy, gdy więcej niż jeden kandydat uzyskał tę samą, najwyższą liczbę punktów.

Ćwiczenie 2.1 (Z ćwiczeń)

Zbadaj kto jest zwycięzcą w głosowaniu przez 99 osób na kandydatów: **Anastazy**, **Bermudy**, **Cezary**, jeśli otrzymano następujące wyniki metodą porządkową:

Liczba głosów	Wynik porządkowy
18	ABC
15	ACB
24	BAC
8	BCA
16	CAB
18	CBA

Ćwiczenie 2.2

Dane są wyniki głosowania:

Imię	$Liczba\ glos \acute{o}w$
$Ja\acute{s}$	100
Malgosia	1

Zrób tak, by Małgosia wygrała.

Ćwiczenie 2.3

Uzupełnij tabelę:

	An on imowa	Neutralna	Efektywna
Dyktatura	-	+	+
Monarchia	+	-	+
Metoda Większości	+	+	+

Definicja 2.10 (Kryterium jednoznacznej bezwzględnej większości)

Metoda zwycięzcy (MZ) spełnia kryterium jednoznacznej bezwzględnej większości, wtedy i tylko wtedy, gdy kandydat, który otrzyma ponad 50% głosów, jest jedynym zwycięzcą.

Stwierdzenie 2.1

Mamy klasyczną metodę zwycięzcy, taką że #K=2, a głosowanie odbywa się według zasady bezwzględnej większości. Wówczas metoda jest prawie decyzyjna.

Dowód:

- 1° Załóżmy, że liczba wyborców #W jest nieparzysta OK.
- 2° Liczba wyborców #W jest parzysta:
 - jeden kandydat ma więcej niż 50% głosów OK.
 - \bullet remis, czyli obaj mają po 50% nie ma zwycięzcy (dlatego metoda jest prawie decyzyjna).

Stwierdzenie 2.2

 $Metoda\ jest\ decyzyjna \Rightarrow metoda\ jest\ prawie\ decyzyjna.$

Definicja 2.11 (Metoda monotoniczna ze względu na zwycięzce)

Z: MZ - klasyczna lub semi-klasyczna. Metoda jest monotoniczna ze względu na zwycięzcę, wtedy i tylko wtedy, gdy kandydat A jest zwycięzcą, a jeśli wybierzemy kandydata B różnego od A ($B \neq A$) oraz jego grupę wyborców, to jeśli ta grupa zmieni swoje głosy bez straty dla A (czyli zmiana nastąpi zgodnie z następującymi dozwolonymi operacjami):

M	\Rightarrow	N
A B	\Rightarrow	A B
	\Rightarrow	
+ +	\Rightarrow	+ +
- +	\Rightarrow	+ -

 $to: \Rightarrow A \ nadal \ wygrywa.$

Komentarz

Czyli, jeżeli ktoś, kto nie głosował na zwycięzcę (A), a głosował na kandydata B, zmieni swój głos na zwycięzcę (A), to (A) nadal wygrywa.

Definicja 2.12 (Metoda kwoty)

MZ klasyczna lub semi-klasyczna jest metodą kwoty (większości kwalifikowanej), wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje q (kwota), taka że liczba głosów o tej własności, że kandydat A jest zwycięzcą wtedy i tylko wtedy, gdy A otrzymał co najmniej q głosów.

Komentarz

Często kwota wyrażana jest w procentach, a wówczas stosuje się nieraz nierówność słabą.

Twierdzenie 2.1 (Maya - Kenneth Maya, 1952r)

Z: Klasyczna metoda zwycięzcy oraz #K = 2. Jeżeli metoda ta jest metodą:

- (1) anonimową
- (2) neutralna
- (3) monotoniczną ze względu na zwycięzcę
- (4) prawie decyzyjną
- ⇒ jest metodą bezwzględnej większości.

Dowód: Załóżmy, że A, B to kandydaci.

- $\stackrel{(1)}{\Rightarrow}$ interesują nas liczby głosów, które otrzymali kandydaci. Załóżmy:
- A a głosów
- B b głosów

Rozpatrzmy zatem przypadki:

- $1^{\circ} \#W = 2n \text{ (parzysta)}, \text{ rozważmy dwa podprzypadki:}$
 - a) Jeśli a = n, b = n.

Hipoteza: A wygrywa (analogicznie, jeżeli nie wygrywa B), a metoda jest neutralna, to przy wymianie wyborców $\stackrel{(2)}{\Rightarrow} B$ wygrywa (nie wygrywa A) $\Rightarrow A$ i B wygrywają jednocześnie (nie wygrywa żaden) \Rightarrow co prowadzi do \P (bo żaden z nich nie ma ponad 50%).

b) Jeśli a > b.

Hipoteza: B wygrywa, wtedy a-b wyborców zmienia głosy z A na B, $\stackrel{(3)}{\Rightarrow} B$ dalej wygrywa. Teraz B ma a głosów, $\stackrel{(2)}{\Rightarrow} A$ wygrywa, $\stackrel{(4)}{\Rightarrow} A$ wygrywa i ma ponad połowę głosów.

2° Niech #W = 2n + 1 (nieparzysta). Niech a > b.

Hipoteza: B wygrywa, a-b wyborców zmienia głosy i, jak w 1a), udowadniamy, że B musi mieć ponad połowę głosów.

Tak więc zawsze wygrywa ten, kto ma ponad połowę głosów.

2.1.2 MZU - Metoda zakładająca uporządkowanie

Definicja 2.13 (Metoda zakładająca uporządkowanie)

Metoda zwycięzcy jest metodą zakładającą uporządkowanie (MZU) wtedy i tylko wtedy, gdy $\forall_{w \in W}$ ustala K kandydatów w liniowym porządku, a jego głos zależy od tego porządku.

Zapis:

 $A \stackrel{w,m}{<} B$ w modelu m oznacza, że wyborca w stawia B wyżej niż A. $A \stackrel{w}{<} B$ - gdy wiadomo, jaki model.

Przykład 2.2

1. Metoda punktów Bordy (Jean Charles de Borda, 1733–1799, inżynier wojskowy) – Każdy wyborca przydziela punkty od n-1 do θ :

```
1 miejsce - n-1 punktów
2 miejsce - n-2 punktów
\vdots
n-1 miejsce - 1 punkt
n miejsce - 0 punktów
```

Zwycięża ten, kto otrzyma największą liczbę punktów.

- 2. Metoda Hare'a (Sir Thomas Hare, 1806–1891, Anglia, prawnik, 1857 r.) Polega na odrzucaniu tego kandydata (tych kandydatów), który ma najmniej pierwszych miejsc, i głosowaniu dalej (listy pozostają z usunięciem odrzuconego kandydata), aż ktoś uzyska ponad 50% głosów. Gdy następuje remis i nie ma kogo odrzucić, wszyscy wygrywają.
- 3. Metoda Coombsa (Clyde Coombs, 1912–1988, USA, psycholog) Wypisujemy kolejność wyników głosowania, odrzucamy kandydata (lub kandydatów jeżeli ktoś zostanie), który ma najwięcej ostatnich miejsc, i głosujemy dalej, aż ktoś uzyska ponad 50% pierwszych miejsc. Gdy nie można nikogo odrzucić, wygrywają wszyscy, którzy pozostali.
- 4. Metoda odrzuceń ostatniego Jak w metodzie Coombsa, przy czym odrzucamy "do oporu". Gdy nie można nikogo więcej odrzucić, wygrywają wszyscy, którzy pozostali.

Przykład 2.3

Różnica między metodą Coombsa a metodą odrzucania ostatniego.

Metoda Coombsa

Liczba:	4	2	3
I pozycja	C	\boldsymbol{B}	B
II pozycja	A	C	A
III pozycja	B	A	C

Wygrywa B, bo ma ponad 50% pierwszych miejsc.

Metoda odrzuceń ostatniego

Liczba:	4	2	3
I pozycja	C	В	B
II pozycja	/A/	C	A
III pozycja	B	/A/	C

Kolejność odrzuceń: B, A, C – C wygrywa.

5. Metoda Copelanda (Arthur H. Copeland, 1898–1970, matematyk) – Porównujemy parami kandydatów. Ten, kto więcej razy zostaje oceniony wyżej, dostaje 1 pkt, a w przypadku remisu obaj dostają po 0,5 pkt.

$$\#\{m: A \stackrel{m}{<} B\}$$

 $\#\{m: B \stackrel{m}{<} A\}$

Decyduje suma punktów (zwycięzców może być więcej niż jeden).

6. Metoda turniejowa (Z: #W = 2n+1 nieparzysta) – k_1 porównujemy z k_2 (metodą powyżej), a następnie zwycięzcę pierwszego porównania porównujemy z k_3 itd.

7. Metoda pozycyjna – Wyborcy przyznają punkty kandydatą w postaci $P(p_1, p_2, ..., p_n)$, gdzie $p_1 \geq p_2 \geq ... \geq p_n$. np.

 $p_1 \ge p_2 \ge \cdots \ge p_n$. np. $1 \ miejsce - p_1 \ punktów$ $2 \ miejsce - p_2 \ punktów$ itd.

Zwycięża ten z największą liczbą punktów.

 $UWAGA-w\ szczeg\'olno\'sci:$

Metoda Bordy: P(n-1, n-2, ..., 1, 0)Metoda większości: P(1, 0, ..., 0)Metoda k głosów: P(1, 1, ..., 0)

 $Metoda\ k\ glosów:\ P(1,1,\ldots,1,0,\ldots,0)$

Definicja~2.14~(Monotoniczność~ze~względu~na~transpozycję)

MZU jest monotoniczna ze względu na transpozycje $\Leftrightarrow \forall_{M-model} \forall_{w \in W} \forall_{A,B \in K}$, jeśli w M głosuje się $[\Delta, B, A, *]$ i w M wygrywa A, to w N, gdzie zmiana polega na $[\Delta, A, B, *]$, również wygrywa A.

Komentarz

Zmiana polega na zamienieniu kolejności uporządkowania A i B. Dodatkowo porządek

ten był na wykładzie zapisany pionowo. $\begin{bmatrix} \Delta \\ A \\ B \\ * \end{bmatrix}$

Umowa: Jeśli nie jest zaznaczone inaczej, to w K,W różne oznaczenia oznaczają różnych kandydatów (wyborców).

Definicja 2.15 (Słaba zasada Pareto) MZU spełnia słabą zasadę Pareto $\Leftrightarrow \forall_M (\exists_{A,B \in K} \forall_{w \in W} A \overset{w,M}{<} B) \Rightarrow A \text{ nie wygrywa w } M.$

Definicja 2.16 (Kandydat Condorceta)

 $A \in K$ jest kandydatem Condorceta (zwycięzcą Condorceta) $\Leftrightarrow w$ "bezpośrednich porównaniach" A jest lepszy od każdego innego kandydata $\Leftrightarrow \forall_{B \in K} : B \neq A$ $\#\{w : B \overset{w,M}{<} A\} > \#\{w : B \overset{w,M}{>} A\}$.

Definicja 2.17 (Przegrany Condorceta)

 $A \in K$ to przegrany Condorceta (w modelu M) $\Leftrightarrow \forall_{B \in K} : B \neq A \quad \#\{w : B \overset{w,M}{<} A\} < \#\{w : B \overset{w,M}{>} A\}$.

Definicja 2.18 (Kryterium Condorceta)

Metoda spełnia kryterium Condorceta $\Leftrightarrow \forall_M$: Istnieje kandydat Condorceta $(w\ M) \Rightarrow A$ -jedyny zwycięzca $w\ M$.

Definicja 2.19 (Kryterium przegranych Condorceta)

Metoda spełnia kryterium przegranych Condorceta $\Leftrightarrow \forall_M$: Istnieje przegrany Condorceta A w $M \Rightarrow A$ nie wygrywa w M.

Definicja 2.20 (Metoda jednoznacznie większościowa)

Metoda jest jednoznacznie większościowa $\Leftrightarrow \forall_M \text{ kandydat } A \text{ } w \text{ } M \text{ } ma \text{ ponad polowę pierwszych } miejsc \Rightarrow A \text{ - } jedyny zwycięzca.}$

Definicja 2.21 (Metoda słabo niezależna od ubocznych opcji)

Metoda słabo niezależna od ubocznych opcji spełnia warunek niezależności porażki od ubocznych opcji (spełnia słaby warunek IIA) \Leftrightarrow

$$\forall_{A,B \in K} \forall_{M,N-modele} \ spelnia \left[\begin{array}{c} \forall_{w \in W} (B \stackrel{w,M}{<} A) \Leftrightarrow (B \stackrel{w,N}{<} A) \\ A \ wygrywa \ w \ M, \ B \ nie \ wygrywa \ w \ M \end{array} \right] \Rightarrow B \ nie \ wygrywa \ w \ N.$$

Innymi słowy: zmiany nie wpływające na relacje przegrany-zwycięzca nie mogą dać przegrywającemu zwycięstwa.

Twierdzenie 2.2

MZU, anonimowa, neutralna \Rightarrow metoda nie jest decyzyjna.

Dowód. Rozważmy #K = 2, #W = 2n i otrzymane głosy.

Głosy	n	n
1	Α	В
2	В	Α

Hipoteza: Metoda decyzyjna to np. wygrywa $A \Rightarrow$ wygrywa B **7** Analogicznie zachodzi dla A.

Przykład 2.4 (Paradoks Condorceta)

Rozważmy następującą tabelę:

Glosy	9	10	11
1	A	B	C
2	В	C	A
3	C	A	B

 $Zachodzi \ A > B, \ B > C, \ C > A.$ Mamy więc grę w "kamień, papier, nożyce."

Twierdzenie 2.3

MZU spełnia kryterium Condorceta \Rightarrow jest jednoznacznie większościowa.

 $Dow \acute{o}d.$ A ma ponad połowę pierwszych miejsc \Rightarrow A - kandydat Condorceta \Rightarrow A jest jedynym zwycięzcą.

Twierdzenie 2.4

MZU spełnia słabe IIA, a A spełnia kryterium Condorceta ⇒ spełnia słabą zasadę Pareto.

Dowód. Rozważmy $M \forall_W A \overset{w,M}{<} B \overset{?}{\Rightarrow} A$ nie wygrywa w M.

Rozważmy model N: dla każdego wyborcy przesuwamy Ai Bna szczyt, [B,A,reszta] $A\stackrel{w,M}{<}B\Leftrightarrow A\stackrel{w,N}{<}B.$

W N: B jest kandydatem Condorceta.

W N: B jest jedynym zwycięzcą, B wygrywa, A nie wygrywa.

Słabe IIA A nie wygrywa w M.

Twierdzenie 2.5

MZU, monotoniczna ze względu na transpozycje, $\Leftrightarrow \forall_{M-model} \forall_{A \in K} \forall_{B_1,...,B_n \in A} (A \neq B, \text{ ale może być } B_i = B_i) \forall_{w_1,...,w_n \in W} \text{ (może być } w_i = w_i)$

Jeżeli w modelu M wygrywa A, to model N utworzony przez $[\Delta, B_i, A, *] \rightarrow [\Delta, A, B_i, *]$ dla $i = 1, ..., n \Rightarrow w$ N dalej wygrywa A.

 $Dow \acute{o}d. \Leftarrow oczywiste.$

 \Rightarrow Stosujemy założenie n razy (robimy n skoków i dalej wygrywa A).

Przykład 2.5

- 1. Metoda Blacka (1908-1991, ekonomista) jeśli istnieje kandydat Condorceta, to on wygrywa. Jeśli nie istnieje, stosujemy punkty Bordy.
- 2. Metoda Condorceta jeśli istnieje kandydat, który w "bezpośrednim porównaniu" wygrywa lub remisuje z każdym innym ⇔ on jest zwycięzcą.
- 3. Metoda nominacji każdy, kto ma co najmniej jedno pierwsze miejsce, wygrywa.
- 4. Metoda ostatnich miejsc każdy, kto nie ma żadnego ostatniego miejsca, wygrywa.
- 5. Metoda prezydencka rozważamy dwóch kandydatów z największą liczbą pierwszych miejsc. Porównujemy ich "bezpośrednio". Jeśli na drugim miejscu jest remis, wszyscy z drugiego miejsca "przechodzą do finału" i tam stosujemy metodę Copelanda.

Metoda punktów Bordy jest monotoniczna ze względu na transpozycję.

Awygrywa. Niech Azdobędzie 1 punkt więcej. Innym się nie zwiększyło $\Rightarrow A$ dalej wygrywa.

Metoda	Kryterium	Kryterium	Słaba	Monoto-	IIA	Jedno-
	Condorc-	prze-	zasada	niczność ze		znaczna
	eta	granego	Pareto	względu na		większość
		Condorc-		transpozy-		
		eta		cję		
Punkty	-(1)	+	+	+	-(2)	-(1)
Bordy						
Hare'a	-(3)	-(3)	+	-(4)	-(5)	+(O)
Coombsa	-(14)	-(15)	+	-(13)	-(13)	+(O)
Odrzuceń os-	-(11,12)	-(12)	+	-(13)	-(13)	-(11,12)
tatniego						
Copelanda	+	+	+	+	-(10)	+(O)
Większości	-(3)	-(3)	+(O)	+	-(6)	+
Dyktatura	-(7)	-(7)	+	+(O)	+	-(7)
Terminażowa	+	+	-(8)	+	-(9)	+

D1) Metoda Bordy, Kryterium przegranego Condorceta $\forall_w A < B$ Punkty A < Punkty B. W punktacji A zdobywa 1 punkt za każdą parę (B, w), w której wyborca w umieszcza B wyżej niż A.

A jest przegranym Condorceta. Mamy k kandydatów, n wyborców, a kandydat $K_1,...,K_{n-1}$ otrzyma mniej niż $\frac{n}{2}$ punktów. W sumie, A zdobywa mniej niż $\frac{k(k-1)}{2}$ punktów.

Łączna pula punktów do rozdziału wynosi $n \cdot \frac{k(k-1)}{2}$ (suma ciągu arytmetycznego). Wszyscy razem zdobywają mniej niż $\frac{n(k-1)}{2}$ punktów, czyli łącznie mniej niż $\frac{k \cdot n \cdot (k-1)}{2}$.

- D2) **Metoda Comba i Hare'a** Jeśli $\forall_w A \stackrel{w}{<} B$, to A wcześniej odpadnie od B.
- D3) **IIA dyktatura** Jeśli A wygrywa, $B \stackrel{d,M}{<} A$, to B nie może wygrać.
- D4) **Metoda terminarzowa Kryterium Condorceta** Kandydat Condorceta wygrywa z każdym i nie odda zwycięstwa.
- D5) **Terminażowa monotoniczność** Przy przesunięciu A również wygrywa.
- D6) **Metoda Copelanda** Gdy A wygrywa z każdym, to zdobywa maksymalną liczbę punktów. Zasada Pareto: $\forall_w B \stackrel{w}{<} A \stackrel{?}{\Rightarrow} B$ nie wygrywa.

Jeśli B wygrywa w pojedynku z C, to również A wygrywa z C. Wówczas punkty A > punkty B, ponieważ A zdobywa punkty za parę (A, B), a zatem punkty A są silniejsze.

D7) **Metoda Coombsa - Słaba zasada Pareto** Jeśli $\forall_w B \stackrel{w}{<} A$, to A nie odpadnie, zanim B nie odpadnie (czyli B odpadnie wcześniej niż A).

	3os	2os	Pkt		A = 6 pkt
TZ 1 \	Α	В	2	A jest kandydatem Condorceta, natomiast otrzymano punkty:	
$\mathbf{K}\mathbf{I}$	В	С	1		C = 7 pkt C = 2 pkt
	С	Α	0	L	[C = 2 pkt]

K3)
$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline 2os & 3os & 2os \\ \hline A & B & C \\ \hline C & A & A \\ \hline B & C & B \\ \hline B. \end{array} \end{array} \begin{bmatrix} A-\text{kandydat Condorceta} \\ B-\text{przegrany Condorceta} \end{bmatrix}, \text{ bo } A:B \ 4:3 \Rightarrow A:C \ 5:2, \text{ ale wygrywa}$$

K5)
$$\begin{vmatrix} 2\text{os} & 1\text{os} & 2\text{os} \\ B & A & A \\ \hline A & B & C \\ \hline C & C & B \end{vmatrix} B \text{ nie wygrywa, } A \text{ wygrywa} \Rightarrow \begin{vmatrix} 2\text{os} & 1\text{os} & 2\text{os} \\ B & A & C \uparrow \\ \hline A & B & A \\ \hline C & C & B \end{vmatrix}, \text{ wygrywa } B$$

 \boldsymbol{B} wygrywa.

	2os	2os	1os	1os				
	A	С	D	В		$\mathbf{A} > B (4:2)$	$\mathbf{B} > C(4:2)$	
K10)	D	Α	В	С	otrzymujemy kolejno wyniki:			
	В	В	С	D		$\mathbf{A} > D(4:2)$	$\mathbf{C} = \mathbf{D} (3:3) \rfloor$	
	С	D	Α	Α				

nano punkty
$$\begin{bmatrix} A - 2 & \text{pkt} \\ B - 1, 5 & \text{pkt} \\ C - 1, 5 & \text{pkt} \\ D - 1 & \text{pkt} \end{bmatrix}, \ A \ \text{wygrywa}, \ C \ \text{nie wygrywa}.$$

2os2os1osoraz punktacje: $\begin{bmatrix} A - 2 \text{ pkt} \\ B - 0.5 \text{ pkt} \\ C - 2.5 \text{ pkt} \\ D - 1 \text{ pkt} \end{bmatrix}, C \text{ wygrywa.}$ Α \mathbf{C} D Po zmianie: Α В D D В $\overline{\mathrm{C}}$ \uparrow В D Α

K12) $\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline 2 & 3 & 1 & 2 & 3 \\ \hline C & B & B \\ \hline A & C & A \\ \hline B & A & C \\ \hline \end{array}$ C to przegrany Condorceta, ale C wygrywa.

5os4os2os1osВ $\overline{\mathbf{C}}$ В K13) A wygrywa, C i B nie wygrywają. $\overline{\mathrm{C}}$ \mathbf{C} Α В В \mathbf{C} Α Α

2os1os1os1os2osΕ D Α С В В В В Α CK14) B-kandydat Condorceta, B odpada w I turze D $\overline{\mathrm{C}}$ $\overline{\mathrm{D}}$ A Α $\overline{\mathbf{C}}$ \mathbf{E} Ε Ε D В $\overline{\mathbf{C}}$ D A Ε

2os2os2os1osВ В K15) $\overline{\mathbf{C}}$ D В \mathbf{C} A-przegrany Condorceta, ale A wygrywa Α Α D Α $\overline{\mathrm{C}}$ D Α

Lemat 2.1 (Lemat o decyzyjności)

Z: MZU, efektywna, $\#K \geq 3$, $\#W \geq 2$. Metoda spełnia słabą zasadę Pareto i słabe $IIA \Rightarrow jest$ decyzyjna.

Dowód: Wiemy, że zwycięzca istnieje (chcemy wykazać, że jest jedyny). Załóżmy, że A i B

Υ

Tworzymy model $\begin{bmatrix} X & Y \\ A & C \\ C & B \\ B & A \\ \dots & \dots \end{bmatrix}$

, w którym relacje A/B nie są zmienione.

Kto wygrywa w Q? Na pewno nie B, bo $\forall_w B \stackrel{w}{<} C$, ale również nie A (z IIA). Jeżeli w Q A wygrywa, B nie \Rightarrow w M B nie wygrywa \P Zatem wygrywa C.

Kto wygrywa w R? - A, B lub C (Pareto) Ale nie wygrywa C (z zasady Pareto). W R: relacje A/C są takie same jak w Q.

Załóżmy, że A wygrywa w $R \Rightarrow C$ nie wygrywa w Q. Wobec tego w R wygrywa B.

Porównajmy Mi R: relacje A-B w Mi Rsą takie same. Wobec tego z IIA \Rightarrow w M Anie wygrywa \P

Twierdzenie 2.6 (Twierdzenie Arrowa dla metod zwycięzcy (1951))

 $Załóżmy: \#K \geq 3, \#W \geq 2, MZU, efektywna, spełnia słabą zasadę Pareto i słabe IIA <math>\Rightarrow dyktatura.$

D: Z lematu o decyzyjności \Rightarrow jeśli zwycięzca istnieje, to jest jedyny.

Czy istnieje jedyny zwycięzca? (pytanie) dyktatura.

Definicja 2.22 (na potrzeby dowodu)

 $w \in W$ - dyktator A z kontrolerem $B \Leftrightarrow jeśli A \stackrel{w}{<} B \Rightarrow A$ nie wygrywa.

Podzielimy dówód na 3 kroki:

I krok - $\forall_{A,B\in K} \exists_{w\in W}$ dyktator nad A z kontrolerem B.

II krok - w-dyktator nad A z kandydatem $B \Rightarrow w$ dyktator nad B z kontrolerem A (dyktatora nad parą A, B oznaczamy d(A, B)).

III krok - Jeżeli $w = d(A, B) \Rightarrow \forall_{D,E} w = d(D, E)$ (gdzie D, E może być A lub B).

 Dow. I) Niech C będzie trzecim kandydatem.

C	
A	$\left\{ egin{aligned} ext{Wygrywa } C. ext{ Jeden wyborca} \end{aligned} ight.$
В	wygrywa C. Jeden wyborca
wszyscy	

prze-

Pierwsze przejście, po którym C nie wygrywa (musi takie zaistnieć).

X, Y - grupy wyborców.

X	W	Y		X	W	Y
C	C	A		C	A	A
A	A	В		A	B	B
B	B	C		B	C	C
	M_1		,		M_2	

Pokażemy, że w jest dyktatorem nad B z kontrolerem A.

Rozważmy P - dowolny model, w którym $B \stackrel{w,P}{<} A.$

Niech A/B oznacza pewną relację między A i B.

			1	W	V	inni
W	V	inni	ļ	C	\overline{A}	A/B
A/B	A	A/B		A/B	B	C
	B		\Rightarrow			
:		:		:	C	:
•	P	•	J	:	:	:
	Ρ			•	Q	•

Kto wygrywa w Q? - A, B lub C. Jednak relacje B/C w modelach Q i M_1 są takie same \Rightarrow w Q B nie wygrywa (IIA). Z kolei relacje A/C w Q i M_2 są takie same $\stackrel{IIA}{\Rightarrow}$ w Q C nie wygrywa.

W Q wygrywa A, B nie wygyrwa.

Relacje A/B w P i Q są takie same. \Rightarrow w P B nie wygrywa.

Dow. II) w jest dyktatorem nad B z kontrolerem A, v jest dyktatorem nad A z kontrolerem B

W	V	inni
A	B	
B	A	
:	:	

Wygrywa Alub B (z zasady Pareto). Bnie wygrywa (bo $w),\,A$ nie wygrywa (bov)

Dow. III) Niech w = d(A, B). 1. Zauważmy, że $\forall_{D,E} \exists d(D, E)$. 2. $\forall_{D,E} \ w = d(D, E)$.

D 2.1. Załóżmy, że C, oraz że v=d(B,C) i $v\neq w.$

W	V	inni
C	B	C
A	C	В
B	A	A
:	•	• • •

Wygrywa Blub C (z zasady Pareto). Bnie wygrywa (bo $w), \, C$ nie wygrywa (bov)

D 2.2. Zamieniamy A i B rolami, v = d(A, C), i w ten sam sposób pokazujemy, że w = d(A, C).

D 2.3. $C \neq A, B$ oraz w = d(A, B), w = d(A, C). Jeśli $D \neq A, C$, to podobne rozumowanie jak w 2.1 i 2.2 dla A, C, D pokazuje, że $w = d(A, C) \Rightarrow w = d(C, D)$. Dla $C, d \neq A, B$ OK. Jeden z C, D musi być równy A lub B (z 2.1 i 2.2).

Wniosek 2.6.1 (Twierdzenie Arrowa o niemożliwości)

Załóżmy, $ze \#K \ge 3$, $\#W \ge 2$. Wtedy: Nie istnieje MZU efektywna, która jednocześnie jest:

- anonimowa,
- spełnia słabą zasadę Pareto,
- spełnia słabe IIA.

Przykład 2.6 (Przykłady wyjątkowe do twierdzenia Arrowa)

- 1. #K = 2, #W nieparzyste metoda większości jest decyzyjna.
- 2. #K = 3, #W = 5 $regula \ge 3$ pierwsze miejsca zwycięzca.

Twierdzenie 2.7 (Twierdzenie Taylora o niemożliwości)

 $Z: \#K \ge 3, \#W \ge 3$

T: Nie istnieje MZU, efektywna spełniająca jednocześnie kryterium Condorceta oraz słaby warunek IIA.

D: Z IIA i kreterium Condorceța \Rightarrow słaba zasad Pareto

Słaba zasada Pareto + IIA $\overset{twArrowa}{\Rightarrow}$ Dyktatura

Ale z warunku, że $\#W \geq 3$ dykatatura nie spełnia kryterium Condorceta

Oprócz przypadku #W = 4 jest znacznie prostrzy. (czyli dla W = 4)

2.2Metoda TAK/NIE

$$\begin{bmatrix} \Sigma = \{M: W \to K\} & \Sigma = \{M: W \to \{TAK, NIE\}\} \\ f: \Sigma \to P(K) & f: \Sigma \to \{TAK, NIE\} \end{bmatrix}$$

Przykład 2.7

Szczególny przypadek: metoda status quo z dwoma kandydatami.

Dwa założenia:

 $\forall_{w \in W} w : TAK \Rightarrow wynik : TAK$ $\forall_{w \in W} w : NIE \Rightarrow wynik : NIE$

Definicja 2.23

 $A \subset W$ koalicja wygrywająca $\Leftrightarrow \{x \in A \Leftrightarrow x : TAK \} \Rightarrow wynik: TAK$

Definicja 2.25

Załóżmy, że A - koalicja rządząca $p \in A$ - wyborca decydujący dla $A \Leftrightarrow A\{p\}$ nie jest wygrywająca.

Definicja 2.26 (Wskaźnik Bauzhafa)

 $Zal\acute{o}zmy$, $ze\ W = \{a_1, \ldots, a_n\}\ B(a_i) = \#\{A : a_i \in A_i, a_i \ decydujący \ dla\ A\}$

Definicja 2.27 (Index Bauzhafa (Penrose'a Bauzhafa))

$$I_B(a_i) = \frac{B(a_i)}{B(a_1) + \dots + B(a_n)}$$

Przykład 2.8

3 wyborców

 $w_1 = 50$

 $w_2 = 45$

 $w_3 = 1$

do decyzji TAK potrzeba 51

Format zapisu powyższego warunku: W(51; 52, 45, 1) - W(min; wagi)

Przypadki wygrywające: $\{w_1, w_2\}$

 $\{w_1, w_3\}$

 $\{w_1, w_2, w_3\}$

$$B(w_1) = 3$$

$$B(w_2) = 1$$

$$B(w_3) = 1$$

 w_1 jest decydujący.

Indexy Bauzhafa:

$$I_B(w_1) = \frac{3}{5}$$

 $I_B(w_2) = \frac{1}{5}$

$$I_{B}(w_{2}) = \frac{1}{2}$$

$$I_B(w_3) = \frac{1}{5}$$

Metoda liczenia wskaźnika Bauzhafa (dla metody monotonicznej)

ALGORYTM

+ - gdy należy - - gdy nie należy

dla w_1 liczba + - liczba - to wskaźnik Bauzhafa/

Dlaczego dobrze?

D: Niech K to zbiór koalicji wygrywających i $p \in W$. Dzielimy K na 3 podzbiory.

$$K_1 = \{A : p \notin A\}$$

$$K_1 = \{A \cup \{p\} : A \in K\}$$

$$K_1 = K \setminus (K_1 \cup K_2)$$

Zauważmy, że: $K = K_1 \cup K_2 \cup K_3$ K_i - parami rozkłączne

$$\#K_1 = \#K_2$$

 $B(p) = \#K_3 \ p$ decydujący dla $A \Leftrightarrow A \in K_3$

Czyli dla K_1 jest "-", a dla K_2 jest "+".

Definicja 2.28 (Wskaźnik/Index Shapleya - Shubika)

Z: monotoniczna. Porządkujemy $W = (w_1, \ldots, w_n)$ W ciągu (w_1, \ldots, w_n) wyborca w_k jest wyborcą wpływającym jeśli w_1, \ldots, w_{k-1} nie jest koalicją wygrywającą, a w_1, \ldots, w_k jest.

Wskaźnik Shapleya - Shubika $S(w_k) = \#\{C : w_k \text{ wpływający } w \text{ ciagu } C\}$

Index Shapleya - Shubika $I_S(w_k) = \frac{S(w_k)}{n!}$

Komentarz do przykładu $(w_1, w_2, | \to w_3)$ $(w_1, w_3, | \to w_2)$ $(w_2, w_1, | \to w_3)$ $(w_2, w_3, | \to w_1)$ $(w_3, | \to w_1, w_1)$ $(w_3, w_2, | \to w_1)$ $I_S(w_1) = \frac{4}{6} I_S(w_2) = \frac{1}{6} I_S(w_3) = \frac{1}{6}$

Definicia 2.29

Metoda TAK/NIE jest odporna na zamianę $\Leftrightarrow \forall_{A,B \text{ koalicje wygrywające}} \forall_{a \in A,b \in B} \text{ conajmniej jedna } z$ koalicji $\begin{bmatrix} (A \setminus \{a\} \cup \{b\}) \\ B \setminus \{b\} \cup \{a\} \end{bmatrix}$ to jedna z nich dalej jest wygrywająca.

Stwierdzenie 2.3

Większość ważona TAK/NIE jest odporna na zamianę.

D: A, B - wygrywające, $a \in A, b \in B$ W_a, W_b wagi głosów a, b Niech $W_b \ge W_a$ $W(A \setminus \{w_a\} \cup \{w_b\}) \ge W(A)$

Przykład 2.9

System federalny USA nie jest odporny na zamianę.

Izba reprezentantóww liczbie 435 Senat w liczbie: 100 Prezydent i viceprezydent Warunki podjęcia decyzji:

- Większość w obu izbach
- Większośc w IR, remis w $S \to decyduje$ viceprezydent
- Prezydent ma prawo veta, które może być obalone przy $\frac{2}{3}$ głosów.

```
Czyli zachodzą reguły do przegłosowania:
TAK \ge 218 \ IR
TAK \ge 51 S
TAK prezydent
   TAK > 218 IR
TAK \ge 50 S
TAK viceprezydent
   TAK \ge 290 \ IR
TAK > 67 S
   A: (TAK)
51 S
218 IR
+ prezydent
niech \ s \in A, \ r \notin A
   B: (TAK)
51 S
218 OR
+ prezydent
niech s \notin B, r \in B
   s \leftrightarrow r \ zamieniamy \ glosy
   A': (TAK)
50 S
219 IR
+ prezydent
   B': (TAK)
52 S
217 OR
+ prezydent
```

I żaden wniosek nie przechodzi.

2.3 Metody porządkowe

Definicja 2.30 (Słaby porządek)

Zbiór K jest słabo uporządkowany $\Leftrightarrow \exists R$ relacja równoważności w K o własności K/R uporządkowany liniowa przez \leq

 $a,b \in K$ $a < b \stackrel{def}{\Leftrightarrow} [a]_R < [b]_R \ (przechodzna, słabo antysymetryczna)$

Definicja 2.31 (Metoda porządkowa - MP)

Każdy wyborca kandydatów porządkuje kandydatów (liniowo)

 $Wynik - slabym \ porządkiem \ w \ K \ L(K) = \{(K, \leq) : \leq textporzdekwK\} \ S(K) = \{(K, \leq) : \leq textsabyporzdekwK\}$ $\Sigma = \{M : W \to L(K)\} \ f : \Sigma \to S(K)$

MZU efektywna jest MP!

Zapis:

$$A \stackrel{w}{<} B, A \stackrel{w,M}{<} B$$

 $A \overset{w}{<} B, A \overset{w,M}{<} B$ A < Bw modelu Mw efekcie wyborów Bjest nad A

Przykład 2.10

 $Dyktatura\ porządkowa$

Wynik toższamy z głosem jednego wyborcy.

$$\begin{array}{l} \textbf{\textit{Definicja 2.32 (porządkowa zasada Pareto)}} \\ MP \ \textit{spełnia (porządkową) zasadę Pareto} \Leftrightarrow \forall_{M} \forall_{A,B \in K} (\forall_{w} A \overset{w,M}{<} B) \Rightarrow A \underset{M}{<} B. \end{array}$$

3 Deser

W sumie to deseru jeszcze nie ma, ale ma być na ostatnim wykładzie!!!

Egzamin stępnie środa 29 stycznia 11:00

Na to nie patrzcie, kiedyś (czyli w święta) to uaktulnie!

Metoda	Anonimowa	Neutralna	Efektywna	Monotoniczna ze względu na transpozycje	Słaba za- sada Pareto
Punkty Bordy	+	+	+	+	+
Hare'a	+	+	+	-	+
Coombsa	+	+	+	+	-
Odrzuceń ostatniego	+	+	+	+	_
Copelanda	+	+	+	+	+
Większości	+	+	+	+	+
Dyktatura	+	+	+	+	+
Terminażowa	+	+	+	+	+
Turniejowa	+	+	+	+	+
Pozycyjna	+	+	+	+	+

Metoda	K Condorceta	K Przegranego	Jednoznacznie	Słabo niezależna
		Condorceta	większościowa	
Punkty Bordy	+	+	-	+
Hare'a	-	-	+	-
Coombsa	-	+	+	+
Odrzuceń ostatniego	-	+	+	+
Copelanda	+	+	+	+
Większości	+	+	+	+
Dykatatura	+	+	+	+
Terminarzowa	+	+	+	+
Truniejowa	+	+	+	+
Pozycyjna	+	+	-	+